

שור שנגה את הפרה פרק חמישי בבא קמא מז.

עין משפט
נר מצוה

ה א ב מיי פ"ט מהל' נזק ממונ הלכה א סגנו עשין סו טו"ש"ע ח"מ סימן שטט סעיף א:
 ג ו מיי שם הלכה ד טו"ש"ע שם סעיף ד:
 ד ז מיי פ"א מהלכות חובל ומוזיק הלכה ב סגנו עשין ע"א טו"ש"ע ח"מ סימן תכ סעיף טו:
 ח ה מיי פ"ד מהלכות נזק ממונ הלכה יג סגנו עשין סו טו"ש"ע ח"מ סימן שטט סעיף ו:
 ט ו מיי פ"ט שם הלכה ה סגנו עשין ע"א טו"ש"ע ח"מ סימן שטט סעיף ה:
 י ח ט מיי פ"ג מהלכות נזק ממונ הל' יג ד סגנו עשין ע"א טו"ש"ע ח"מ סימן שטט סעיף א:
 יא י מיי שם פ"ו הל' ד סגנו עשין ע"א טו"ש"ע ח"מ סימן שטט סעיף א:

הגהות הב"ח
 (א) רש"י ד"ה ליתא וכו' אין משתלם אלא:

גליון הש"ס
 תוס' ה"ה מאי מצינו גופה היא וכו' בבב"ד אלא משום דבעי לאוקמי. כעין זה לעיל דף מה ע"ב בתוס' ד"ה נפקא:

ליתא לפרה. ומס' אין (ב) משלם אלא מגופו ואמר ליה הב לי כולה פלגא הויקא מולד דליהו נמי אוקן כהדי פרה ורבה ק"ל דמד גופא הוא והוי כחד מאבדיה כדמפרש כפיפא דמילתיה משלם ליה מינה רבנא דנוקא ואידך רבנא מפסיד ואפי' שיה הולד כל פלגא נוקא:

HebrewBooks.org © Mazonaim Publishers. No commercial use allowed.

ליתא לפרה משתלם רביע נזק בו'. לדברי רבא לא אמר תמתינן כר"ע דכיון דשופתין ניהו הא אמתינן בהנמיה (לעיל דף גז.) אם כיחש המזיק או שגח ברשותו דתרווייהו אלא כר' ישמעאל אמר: **מאי טעמא גופה היא.** מדאמר רבא דפרק כל האסורין בתמורה (דף ז):

ליתא לפרה משתלם רביע נזק מולד טעמא דלא ידעינן אי הוה ולד בהדה כי נגחה אי לא הוה אבל אי פשיטא לן דהוה ולד בהדה כי נגחה משתלם כוליה חצי נזק מולד רבא לטעמיה דאמר רבא "פרה שהזיקה גובה מולדה מאי טעמא גופה היא תרנגולת שהזיקה אינו גובה מביצתה מ"ט פירשא בעלמא הוא ואמר רבא: אין שמין לפרה בפני עצמה ולולד בפני עצמו אלא שמין לולד על גב פרה שאם אי אתה אומר כן נמצא אתה מבחיש את המזיק וכן אתה מוצא בקוטע יד עבדו של חבירו וכן אתה מוצא במוזיק שדה של חבירו א"ל רב אהא בריה דרבא לרב אשי ואי דינא הוא ליבחוש מוזיק משום דאמר ליה פרה מעברתא אוזיקתך פרה מעברתא שיימנא לך פשיטא פרה דחד וולד דחד וישימא לבעל פרה נפחא מאי רב פפא אמר לבעל פרה רב אחא בריה דרב איקא אמר חולקין והלכתא חולקין: **מתני'** הקדר שהכנים קדרותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות ושברה בהמתו של בעל הבית פטור ואם הוזקה בהן בעל הקדרות חייב ואם הכנים ברשות בעל החצר חייב הכנים בהמתו של בעל הבית פטור ואם הכנים ברשות בעל החצר חייב ואם הכנים ברשות בעל החצר חייב הכנים ברשות

ליתא לפרה: **פרשא.** דבר המופרש ממנה: אין שמין. ארישא קאי שור שנגח את הפרה והפילה אין שמין כל אחד בפני עצמו שעולין דמי הנזק הרבה אבל שמין פרה מעוברת כמה היתה יפה מחילה וכמה היא שזה עכשיו אם מתה אם חיה: **מכחיש.** מפסיד. ולקמיה פרס אי דינא הוא לנחש: **קוטע יד עבדו של חבירו.** אין שמין היד בפני עצמה לומר כמה אדם רוצה לטול לקוטע יד עבד כזה דודאי הרואה עבדו שלם אין קוטע ידיו אלא דממס מרובים אבל שמין עבד זה כמה הוא שזה עכשיו וכמה היה שזה מחלה: **המויק שדה חבירו.** קולץ נעושותיו או כל ערוגה אחת אין שמין אותה לנדה אלא שמין בית סאה צאומה שדה כמה היתה יפה מחלה ומה פחתו דמיה בשביל ערוגה זו: **פטומא.** מה ששמין אותה שהיתה יפה מפני שזמנה הוי דבעל פרה דהא ולד מחמתיה לא היתה שומנה: **נפחא מאי.** מה שהיתה יפה מפני נפחא לני שלם: **מתני'**

רבינו הגנאל

ליתא לפרה משתלם רביע נזק מולד. פירוש. משום דלא ידעינן אי הוה ולד בהדה כי נגחה אי לא. ואי פשיטא לן דהוה ולד בהדה כי נגחה משתלם כוליה חצי נזק מולד (דאי ולד נגחה). ויכין דלא ידעינן, משלם רביע דהוה ליה ממון המוטל בספק וחולקין. זו דברי סופרים כדכתובין. אבל חכמים אומרים וצוהיה מחבירו עליו הראיה. הלכך, אי פשיטא דהוה ולד בהדה כי נגחה והשתא ליתא לפרה משתלם כוליה חצי נזק מולד. ואי לא איפשטא לן דלא הוה וליתא לפרה דלישמי. מיה, לית ליה ולא מיה. יפה מחלה ומה פחתו דמיה בשביל ערוגה זו: **פטומא.** מה ששמין אותה שהיתה יפה מפני שזמנה הוי דבעל פרה דהא ולד מחמתיה לא היתה שומנה: **נפחא מאי.** מה שהיתה יפה מפני נפחא לני שלם: **מתני'**

ולבסוף נרבעו אסור ואתו לישון דרבא אמר רב נחמן הוא עיקר דמייתי לה דפרק כל הללמים (ע"ז דף נו.) גבי המשחוחה לקמה וכן משמע בתמורה דפרק כ"ד מערימין (דף כה.) דמפיק אדר' יוחנן דלמר עובר לאו ירך אמר תיובתא דרבי יוחנן תיובתא אע"ג דלמר בתר הכי לימא תנאי היא כן דרך הגמ' כשאין הדבר עיקר אומר תיובתא אע"ג שיכול למצוא תנאי דפליגי כדאשכחן בהניקין (גיטין דף נג.) דמסיק תיובתא דמאן דלמר היק שאלנו ניכר שמה היק וצתה הכי קאמר לימא תנאי היא ואע"ג דפרק הערל (יבמות דף עט.) וס"א מייתי מילתיה דר' יוחנן דתמורה ופרין עלה הא דלמר רבא נכרית מעוברת שגתיהיה צנה אין לריך טעילה כו' ודחיק לשנויי שאני עובר כו' לא משום שהיה מילתיה דרבי יוחנן עיקר * אלא משום דבעי לאוקמי מילתיה דרבא דנכרית כו' לדברי הכל (י) דהאן רבא גופיה אית ליה הכא עובר ירך אמר:

מאי טעמא פירשא בעלמא הוא. והא דלמר דאילו טריפות (חולין דף נח.) וס"א גבי פלוגתא דר"א ורבי יהושע בולד טריפה הכל מודים בצ"ט טריפה שהיא אסורה מאי טעמא כיון דלאגדה בגופה דמיה היינו דוקא אוחס מעשיות גדינן שגמלאו אדומות צמעי תרנגולת חשיב כגוף התרנגולת ולכן אין גובה מצלתה דמי יימר שהיו מעורות בשעה שהזיקה התרנגולת ואפילו לטומכות לכל הפחות מאותה דמתיילא האידנא אין גובה דמאתמול גמרה לה אבל לענין טריפה אסורה דשמא בשעה שנטרפה היתה מחוברת ואפילו אותה שגולדו מיד אחר שנטרפה אסורה מגזירה דרבנן כמו שאסרו צ"ה דתרנגולת נצילה דתנן במסכת ערוות (פ"ה מ"א) דצ"ה אסורין ונראה דטעם דצינת תרנגולת נצילה אסורה אטו צינת טריפה שהגדילה צאקסור אע"פ שהיא גמורה (י): **ובן אתה מוצא בקוטע יד עבדו בו'.** וא"ת אמאי לא קאמר נמי וכן אתה מוצא בשומת דמי ולדות דתנן במתני' לקמן (י) מה: ששמין אותה כמה היתה שזה האשה עד שלא ילדה מחמת ולדות וכמה היא יפה משילדה ואין שמין דמי ולדות בפני עצמן שהיה נכחש מוזיק ציותר אלא שמין הכל ציחד ורשב"ג לא נחלק על רבנן אלא צוה שאם שמין כך פטור המזיק שהאשה משבחת יותר לאחר לידה אלא לא לחלוק לומר שישומו הולדות בפני עצמם כי צוה לא נתן טעם למה יחלוק בכך אלא לרשב"ג שמין ולדות אגב אשה כמה שזה אשה מעוברת למכור גופה בלא ולדות פחות מלמכור הכל ציחד ונראה לר"י דצין לרבנן וצין לרשב"ג שמין ולדות בפני עצמם ולא אגב פרה ומתני' לא איירי כלל בשומת הולד אלא בשומת שגח ולדות ולכן לא מייתי הכא ראייה מדמי ולדות וכן משמע דמתניתין לא איירי בשומת ולד כלל למאן דמפרש מילתיה דרשב"ג ובי אשה משבחת יותר קודם שתלד מלאחר שתלד והא דדאי קברא גדולה הוא שדמיה עם הולדות מרובין מדמיה שלאחר לידה אלא ודאי לא דברו רבנן ורשב"ג אלא בשומת שגח ולדות שמין לכ"ע בפני עצמם וה"פ דמתניתין כ"ד משלם דמי ולדות ולא תימנא דמי ולדות לבדן אלא שמין את האשה כו' ומוסיפין הדמים הללו על דמי הולדות ודמי ולדות ופיהו לא לאטרין לפרש מידי והא דמקשה בגמרא האי דמי ולדות שגח ולדות הוא לאו משום דככלל שומת האשה דמתניתין ליהו דמי ולדות אלא להיות נתוסף על דמי ולדות הוא דקמני לה במתניתין כדפרישית ובי משני כ"ד משלם דמי ולדות ושגח ולדות שמין את האשה כו' היינו פ"י שגח ולדות אבל דמי ולדות א"ל לפרשו:

אי דינא הוא ליבחוש מוזיק בו'. סובר המקשה כיון שפרה וולד שני גופין הן שמין ולד בפני עצמו ולא דמי לקוטע יד עבד שכל העבד גוף אחד וכן כל השדה שהיא הכל של נזק כגוף אחד דמי ולדה דמי ולהכי מקשה אי דינא הוא כאשר נראה מתוך הסברא לפי שהן שני גופין לכחוש מוזיק ומשני הא נמי כגוף אחד דמי דלמר ליה פרה מעוברת כו': **נפחא מאי רב פפא אמר לבעל הפרה.** ולא דמי לשבח ולדות דהוי כולה לבעל לרבנן ולרשב"ג חולקין דהכא כיון שבעל הפרה יכול למכור פרתו בלא ולד נמצא כשמפסידו מפסיד כל מה שדמיה נפחת אבל אשה דלינה יכולה למכור אותה שגח אין לפות כחה בשגח ולדות אע"ג דבשאר נזקין גופה יש לה אע"פ שאין יכולה למכור עצמה מטעם זה יפה כח בעל הפרה צנפחא מכה האשה צין לרבנן צין לרבנן צין לרשב"ג וכן למ"ד דנפחא חולקין יפה מטעם זה כח בעל הפרה צנפחא מכה האשה בשגח ולדות לרבנן:

הקדר שהכנים קדרותיו בו'. הנך תלתא צבי כריכי ולא זו או קמני דאי תנא קדירות הוה אמינא ברשות חייב לפי שנוחת ליסצר ובסתמא קבל עליה נטירותא אבל פירות לא ואי תנא פירות שנוחת להתקלקל אבל בהמה לא: